

Congresul din mai 1921, hotărârile lui au constituit momentul culminant al procesului de radicalizare, de clarificare ideologică a mișcării muncitorești, al acțiunii de transformare oficială a Partidului Socialist în Partid Comunist. El a intrat în istorie ca fiind Congresul de făurire a Partidului Comunist Român, a cărui existență numără în acest an șase decenii.

*„Partidul Comunist Român, creat prin hotărârea Congresului de la 8 mai 1921 de transformare a Partidului Socialist în Partid Comunist — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — a ridicat pe o treaptă superioară lupta proletariatului și a celorlalte mase muncitoare, a dat un puternic impuls dezvoltării conștiinței lor de clasă, exercitând o puternică influență asupra evoluției ulterioare a României contemporane”*¹.

Analizarea Congresului de făurire a Partidului Comunist Român din 8—12 mai 1921 impune cu pregnanță încadrarea acestui eveniment în contextul istoric ce l-a precedat și pregătit, el fiind rezultatul unui proces dialectic de evoluție, continuitate și înnoire în mișcarea noastră muncitorească, care a implicat o anumită gradatie și succesiune în timp a elementelor de pregătire a noii calități.

Partidul Comunist Român s-a făcut ca o expresie a cerințelor obiective ale dezvoltării societății românești.

Este știut faptul că în urmă cu mai bine de un secol, pe baza creșterii conștiinței de clasă a proletariatului din România și în strânsă legătură cu mișca-

rea socialistă internațională a luat ființă în țara noastră mișcarea socialistă. Ea a parcurs de-a lungul câtorva decenii un proces complex de organizare și clarificare sub influența ideilor socialismului științific și a exercitat o profundă înrîurire asupra vieții social-politice a României. Ca o încununare a luptei proletariatului român, în anul 1893 s-a înființat detașamentul de avangardă al clasei muncitoare din patria noastră, Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, care și-a asumat din prima clipă a existenței sale misiunea de a conduce lupta revoluționară pentru cucerirea puterii politice de către proletariat și celelalte mase muncitoare de la orașe și sate, în vederea transformării socialiste a societății românești. Față de dezideratele misiunii sale revoluționare, se poate afirma, cu deplin temei, că Partidul Comunist Român, continuatorul înaltelor tradiții de luptă ale poporului, își are rădăcinile adânc împlântate în mișcarea muncitorească, socialistă, din a doua jumătate a secolului trecut.

Înfăptuirea statului național unitar român, victorie epocală a maselor populare din întreaga țară, în realizarea căreia clasa muncitoare, mișcarea socialistă și-a adus o contribuție prețioasă — a deschis perspectiva dezvoltării mai rapide a forțelor de producție ale țării și a creat totodată condiții favorabile pentru intensificarea activității forțelor sociale progresiste, a mișcării muncitorești revoluționare.

Desăvârșirea procesului de unificare statală, în anul 1918, a creat premise

favorabile luptei pentru transformări profunde în viața României, impunând mișcării muncitorești și socialiste noi obiective tactice și strategice. Schimbarea denumirii Partidului Social-Democrat în Partidul Socialist Român a reflectat o treaptă nouă de clarificare ideologică pe care s-a situat mișcarea noastră munci-

prin revendicările înscrise în programul revoluționar de transformare radicală a orînduirii sociale, s-a manifestat ca forță de avangardă a societății românești. Experiența acumulată de clasa muncitoare în decursul deceniilor de luptă împotriva claselor exploataatoare, avîntul revoluționar de luptă al maselor au condus

Demonstrația muncitorească de 1 Mai 1920 în București

torească, crescută atât numericeste cit și pe planul maturizării politice.

Adîncirea contradicțiilor social-economice ale regimului burghez cauzate de distrugerile războiului, de dezorganizarea activității economice și înrăutățirea situației materiale a maselor largi populare determină în anii 1918—1921 o creștere impetuoasă a combativității luptei maselor largi muncitoare, care doreau ca desăvîrșirea unității statului național român să fie însoțită de transformări radicale, menite să ducă la democratizarea vieții de stat. Tocmai de aceea, pe plan politic, fenomenul cel mai caracteristic și semnificativ pentru frământările sociale înregistrate în anii 1918—1921 îl constituie avîntul revoluționar al maselor populare, îndeosebi al clasei muncitoare, care, prin luptele revoluționare desfășurate într-un înalt spirit de combativitate,

partidul clasei muncitoare spre găsirea unor noi forme și metode de luptă, spre adoptarea unei linii politice care să corespundă noului stadiu de dezvoltare a societății românești.

Numeroasele greve, mitinguri și manifestații au demonstrat voința proletariatului de a cuceri pe cale revoluționară drepturi și libertăți democratice, de a imprima dezvoltării sociale o orientare corespunzătoare intereselor celor ce muncesc. Creșterea avîntului revoluționar al maselor, intensificarea luptelor greviste de la sfîrșitul anului 1919 și începutul anului 1920, care cuprindeau ramuri industriale, orașe și regiuni întregi, prevesteau greva generală a întregului proletariat din România, din octombrie 1920, care prin amploarea și combativitatea sa revoluționară a zguduit puternic însăși temelia regimului burghez din țara noastră.

Muncitori din București sărbătorind ziua de 1 Mai 1920

Partidul Socialist devenise un partid de masă, reunind în 1920 peste 160 000 de membri, avînd la acea dată organizații în întreaga țară, detașîndu-se ca unul din cele mai mari partide din sud-estul Europei.

O problemă fundamentală care polariza atenția mișcării socialiste din România era centralizarea ei la scară națională și înarmarea partidului cu un program unitar, corespunzător noii etape de dezvoltare a țării. Pentru acest deziderat major s-au pronunțat, din primul moment, în consens atît Partidul Socialist din vechea Românie cît și partidele socialiste din teritoriile românești unite în 1918. Dînd glas acestei năzuințe Comitetul Executiv provizoriu al Partidului Socialist din România și Comisia generală provizorie a Sindicatelor din România au publicat, la 13 februarie 1919, un document programatic oficial de o deo-

sebită semnificație. Prin acest document intitulat **Declarație** se făcea un apel „tuturor forțelor proletare și socialiste” pentru unificarea lor, formînd „un singur partid proletar” care să ducă înainte lupta clasei muncitoare din România reîntregită spre realizarea idealului ei socialist de dezrobire de sub apăsarea burghezo-capitalistă. „România nouă de astăzi, se sublinia în acest document, trebuie să devie România socialistă de mâine”². Forumul suprem care urma să consfințească unificarea organizatorică a mișcării socialiste trebuia să fie congresul general, menit să înarmeze partidul unic cu program și statut. Momentul care a prilejuit, pe de o parte, întrunirea în cadrul unui forum oficial al partidelor socialiste din România, iar pe de altă parte o conlucrare în vederea elaborării unui program comun, a fost conferința mișcării socialiste din 23—26 mai 1919, cu invitați reprezentînd partidele socialiste din Transilvania, Banat și Bucovina. Conferința

Muncitori participanți la greva generală din octombrie 1920

a adoptat programul comun al întregii mișcări socialiste din țară, punându-se astfel bazele unității ideologice ale acesteia.

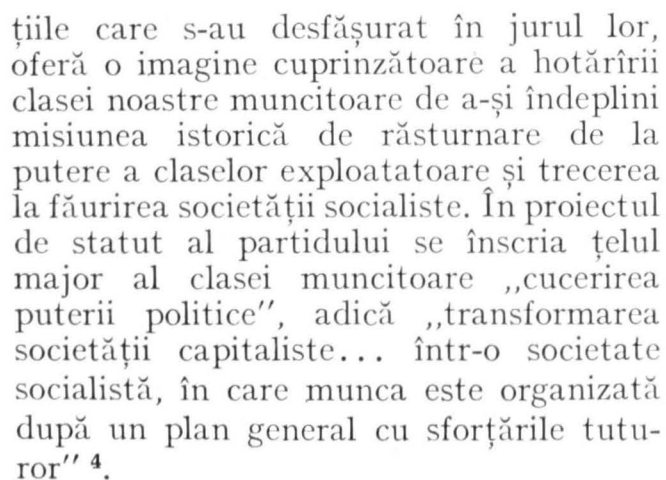
Începînd cu anul 1920, pe primul plan al preocupărilor mișcării muncitorești s-a situat convocarea Congresului general al Partidului Socialist pentru a înarma mișcarea noastră muncitorească cu un program, cu o strategie și tactică menite să-i dea posibilitatea să-și poată afirma răspunderea conducerii întregii lupte revoluționare, pentru răsturnarea claselor exploatare, pentru înfăptuirea revoluției proletare.

Concentrîndu-și întreaga activitate asupra convocării și pregătirii marelui forum al mișcării noastre muncitorești, socialiștii români au apreciat că, în prealabil, era necesară organizarea congreselor regionale unde — după cum arăta revista teoretică „Lupta de clasă” — să se dezbata la fața locului problemele aflate la ordinea de zi, urmînd ca apoi congresul „să le dea forma definitivă și să proclame, în deplină claritate, unificarea”³. Conform acestui stil democratic, cu tradiții adînci în mișcarea noastră muncitorească, în a

doua jumătate a anului 1920, congresele organizațiilor socialiste, sindicale și de tineret din Transilvania, Banat și Bucovina și-au reafirmat cu putere dorința pentru „desăvîrșita lor unificare” cu organizațiile din vechea Romînie, dînd mandat conducerii mișcării muncitorești de la București, în care ele însele aveau reprezentanți, de a pregăti marele congres care să consfințească o situație de fapt. Perioada premergătoare congresului s-a caracterizat printr-o activitate deosebită a întregii mișcări muncitorești. Ziarul „Socialismul” a publicat la 5 martie 1921 ordinea de zi a congresului. Au fost, de asemenea, publicate texte ale proiectelor unor materiale destinate dezbaterilor la congres: raportul asupra afilierii la Internaționala a III-a, programul partidului, proiectul de statut al sindicatelor, raportul asupra problemei agrare ș.a. În februarie, martie și aprilie 1921 au avut loc săptămînal ședințe ale comisiei de organizare a congresului. Într-o puternică efervescență politico-ideologică secțiunile partidului au organizat adunări de dări de seamă și alegeri de delegați pentru congres. Marele congres al Partidului Socialist, căruia îi revenea sarcina

În ziua de 8 mai 1921, după alegerea prezidiului și a comisiilor de lucru, congresul a adoptat o serie de moțiuni care exprimau poziția revoluționară, profund patriotică și internaționalistă a organizațiilor socialiste din întreaga țară. Documentele programatice supuse dezbaterii, discu-

Participanții la Marele Congres au votat în unanimitate transformarea Partidului Socialist în Partid Comunist.

13

Strada Sfintu Ionică din București pe care s-a aflat clădirea unde își avea sediul Partidul Socialist și în care s-a desfășurat Congresul de făurire a Partidului Comunist Român, mai 1921

României. El și-a organizat forțele la scară națională, în timp ce celelalte partide nu atinseseră încă această cerință istorică, rămânând mai mult sau mai puțin doar partide regionale. În același timp, Partidul Comunist s-a manifestat ca un partid profund patriotic, național. Relevând semnificația istorică a congresului din mai 1921, care a statuat unificarea mișcării muncitorești pe temelii comuniste, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază că: „Formarea în 1921 a Partidului Comunist Român, detașament de avangardă al clasei muncitoare, a ridicat pe o treaptă nouă mișcarea revoluționară din România, a dezvoltat conștiința de clasă a maselor muncitoare, rolul lor în lupta pentru transformarea revoluționară a societății românești”⁵.

Privind retrospectiv cele șase decenii de existență ale Partidului Comunist Român, ele se înfățișează ca un drum ascendent al unei neconținute lupte pentru propulsarea României pe noi culmi de civilizație și progres.

NOTE

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 5, București, Editura politică, 1971, p. 799—800.

² „Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1916—1921”, Editura politică, București, 1966, p. 166—167.

³ „Lupta de clasă”, din august 1920.

⁴ „Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1916—1921”, Editura politică, București, 1966, p. 627.

⁵ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 3, București, Editura politică, 1969, p. 718—719.

RÉSUMÉ

L'article met en évidence le fait qu'après la création de l'Etat national unitaire roumain en 1918, à la réalisation duquel la classe ouvrière, le mouvement socialiste a apporté une contribution de marque, a été posé le problème de la centralisation de la classe ouvrière. Elle avait besoin d'un parti propre avec un programme unitaire, correspondant à la nouvelle étape de développement du pays, avec une stratégie et une tactique qui lui donnent la possibilité de diriger tout le combat révolutionnaire, afin d'éliminer les classes exploita-

trices, pour réaliser la révolution prolétarienne.

Le 8 mai 1921 ont commencé à Bucarest les travaux du Congrès général du Parti Socialiste qui a décidé à l'unanimité sa transformation en Parti Communiste Roumain.

La création du Parti Communiste Roumain en 1921 a élevé à un degré supérieur la lutte du prolétariat et des autres masses ouvrières a donné une prissante impulsion au développement de leur conscience de classe, exerçant une forte influence sur l'évolution ultérieure de la Roumanie contemporaine.